

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “กระบวนการทุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายทอผ้า: กรณีศึกษาเครือข่ายทอผ้าตำบลลัมปอย อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาเครือข่ายทอผ้าตำบลลัมปอย และกระบวนการทุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายทอผ้าตำบลลัมปอย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในชุมชน ผู้นำกลุ่ม/เครือข่ายทอผ้า และสมาชิกกลุ่ม/เครือข่ายทอผ้า ซึ่งสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ช่วงที่ 1 ชุมชนดั้งเดิม

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2429 ชาวบ้านตำบลหนองบัวบานโดยการนำของหลวงสิทธิ สวงโท ได้อพยพมาตั้งหลักฐานทำมาหากินบริเวณริมห้วยลัมปอย เนื่องจากเห็นว่าบริเวณดังกล่าวอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพรรณธัญญาหารนานาชนิด เพราะเป็นที่ราบลุ่มของลำห้วยลัมปอย ซึ่งที่ราบลุ่มนี้เป็นดินดำร่วนซุยเหมาะกับการทำนามาก ต่อมาชาวบ้านได้อพยพจากบ้านหนองบัวบานตามมาตั้งบ้านเรือนอีกหลายครอบครัว เมื่อตั้งบ้านเรือนเรียบร้อยแล้วจึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านใหม่” (ชาวบ้านเรียกว่าบ้านใหม่เนื่องจากเป็นบ้านที่ย้ายมาอยู่ใหม่) โดยมีหลวงสิทธิ สวงโท ปกครองดูแลลูกบ้าน และต่อมาเมื่อมีการตั้งหมู่บ้านขึ้นอย่างเป็นทางการจึงตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่ตามชื่อของลำห้วยว่าบ้านลัมปอย โดยชาวบ้านได้ร่วมกันตั้งศาลปู่ตา วัดศาลาลอย และโรงเรียนเพื่อประโยชน์ร่วมกัน และมีนายคง สวงโท ซึ่งเป็นลูกชายของหลวงสิทธิ สวงโท เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก

การดำรงชีวิตของชาวบ้านลัมปอยตื่นเช้ามาก็ไปทำนา ทำไร่ป่อ ไร่พริก ไร่ฮ้อย ปลูกฝ้าย ปลูกคราม ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม หลังจากกลับจากทำไร่ทำนา ช่วงเวลากลางคืนพวกแม่บ้านก็ปั่นฝ้าย เส้นเส้นไหม ส่วนพ่อบ้านก็ ฟันเชือก

นอกจากการทำไร่ทำนาแล้วชาวบ้านยังมีการทอผ้าสำหรับใช้ในครัวเรือนโดยมีการทอทั้งผ้าไหมและผ้าฝ้ายแล้วนำมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสวมใส่ โดยเฉพาะผ้าไหมนิยมแต่งไปงานบุญประเพณี

ต่าง ๆ จนกลายเป็นวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวบ้านลุ่มปอยที่ทุกคนปฏิบัติกันมา นอกจากนั้นยังมีการทอผ้าไว้สำหรับใช้ในงานแต่งงาน และงานบวชของลูก โดยงานแต่งงานใช้เป็นเครื่องสมมา (เครื่องไหว้ญาติพี่น้องของสามี) บ้านไหนมีลูกสาวจะต้องทอผ้าไหมเตรียมไว้มาก ๆ เพื่อไปนำไปไหว้ญาติสามี ส่วนงานบวชก็ต้องเตรียมผ้าไหมไว้ให้หนัก ซึ่งคนที่เป็นนาคจะต้องนุ่งผ้าถุงไหมสีน้ำเงินสวมเสื้อผ้าไหมสีขาว โปกหัวด้วยผ้าฝ้าย ซึ่งการใช้ผ้าไหมเป็นเครื่องสมมา และเป็นผ้านุ่งของนาค เป็นการแสดงฐานะของผู้ใช้ว่าเป็นผู้มีฐานะดีเนื่องจากผ้าไหมเป็นผ้าที่มีราคาแพง

วิถีชีวิตของชาวตำบลลุ่มปอยนอกจากการทำไร่ทำนา และการทอผ้า ยังมีการปฏิบัติและสืบสานประเพณีวัฒนธรรมซึ่งมีการสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ได้แก่

1. การทำบุญตักบาตรในวันขึ้นปีใหม่
2. การทำบุญไหว้พระพุทธรูปจำลองในเดือน 3
3. การทำบุญขนมหมกไส้ ในเดือน 4 แรม 15 และเจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย
4. การทำบุญในวันสงกรานต์ เดือน 5 วันที่ 13-14 เมษายน
5. งานบุญเดือน
6. จัดทำบั้งไฟแข่งขันกัน
7. ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา
8. ทำบุญข้าวประดับดิน ในเดือน 9 แรม 15 ค่ำ
9. ทำบุญแห่ข้าวกระยาสาทรในเดือน 10 ขึ้น 15 ค่ำ

นอกจากประเพณีต่าง ๆ ที่กล่าวไปแล้ว ยังมีประเพณีที่ชาวบ้านลุ่มปอย ปฏิบัติร่วมกัน ได้แก่

1. การทำบุญตักบาตรฝาย หนองโลกโน และหนองหินตั้ง
2. การทำบุญตักบาตรและตักบาตร
3. การทำบุญเลี้ยงตาปูของหมู่บ้าน
4. บุญแจ่งหรือบุญยอศุข เป็นการทำบุญตักบาตรของหมู่บ้าน

ประเพณีต่าง ๆ ของชาวบ้านลุ่มปอยได้หล่อหลอมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในชุมชน มีการช่วยเหลือ การแบ่งปันกัน แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการแต่งกายในงานประเพณีต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาด้วยความภาคภูมิใจซึ่งก็คือการแต่งกายด้วยผ้าไหมและผ้าฝ้าย เนื่องจากการไปงานบุญประเพณีต่าง ๆ ชาวบ้านลุ่มปอยนิยมแต่งกายด้วยผ้าไหมที่ทอด้วยฝีมือของตนเอง

ช่วงที่ 2 จัดตั้งกลุ่มทอผ้าบ้านส้มป่อย

ชาวบ้านส้มป่อยดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย มีความสุขอย่างพอเพียง วิถีชีวิตประจำวัน หลังจากเสร็จจากทำไร่ ทำนาแล้ว พวกแม่บ้านก็จะทอผ้า โดยทุกครัวเรือนมีการทอผ้าไว้ใช้ในครัวเรือน และไว้ใช้เป็นเครื่องสมมา(เครื่องไว้ญาติพี่น้องของสามี)ของลูกสาว และทอไว้สำหรับให้ลูกชายใส่ในงานบวช ซึ่งการทอผ้าของชาวตำบลส้มป่อยเป็นภูมิปัญญาที่ลูกหลานในหมู่บ้านมีความภาคภูมิใจ และมีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากรุ่นปู่ย่าตายายถึงรุ่นลูกหลาน แต่อย่างไรก็ตามการทอผ้าของชาวบ้านก็ยังเป็นการทอเพื่อใช้ในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่

ต่อมาภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนให้สตรีในหมู่บ้านมีอาชีพเสริมโดยให้รวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2524 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอจตุรัส ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบด้านนี้จึงได้เข้ามาสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มทอผ้าเพื่อเป็นอาชีพเสริม โดยประสานงานกับกำนันตำบลส้มป่อยให้รวมกลุ่มสตรีบ้านส้มป่อย หมู่ที่ 1 จัดตั้งกลุ่มทอผ้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สตรีในหมู่บ้านมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ซึ่งกลุ่มสตรีก็รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มขึ้นมาเนื่องจากมีความเชื่อถือผู้นำ และต้องการมีอาชีพเสริม

เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาก็ได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่มโดยมีแม่ปลอดชัยศรี เป็นประธานคนแรก ส่วนการทอผ้าของสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านส้มป่อยต่างคนต่างทอที่บ้านของตนเอง เมื่อทอเสร็จก็นำมาฝากที่กลุ่มเพื่อนำไปขาย เมื่อขายได้ก็จะหักกำไรเข้ากลุ่มเพื่อเป็นกองทุนของกลุ่มร้อยละ 1 บาท แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่ากลุ่มทอผ้าบ้านส้มป่อยจะมีผลิตภัณฑ์ออกขายตลาดที่กว้างกว่าเดิมแต่กลุ่มทอผ้าบ้านส้มป่อยก็ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากนัก

ดังนั้นเมื่อที่ประสาน ภิรมย์กิจได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานกลุ่มจึงมีความคิดที่จะบริหารจัดการกลุ่มอย่างจริงจัง จึงได้ไปปรึกษากับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอจตุรัสก็ได้รับคำแนะนำว่าการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มจำเป็นต้องมีเงินกองทุนเพื่อให้สมาชิกได้กู้ยืมไปเป็นทุนในการทอผ้าเพื่อจะได้ทอผ้าได้มากขึ้น และสามารถส่งขายในตลาดใหญ่ ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ที่ประสานจึงได้ประชุมปรึกษารื้อกับคณะกรรมการกลุ่มและสมาชิก ซึ่งทุกคนก็เห็นด้วย จึงได้มีการออมเกิดขึ้นโดยสมาชิกจำนวน 30 คน ออมเงินคนละ 10 บาท/เดือน ได้เงินออมเดือนละ 300 บาทสะสมมาเรื่อยๆ มีเงินออมของกลุ่มเพิ่มเป็นหลักหมื่น และให้สมาชิกกู้ยืมเป็นทุนในการทอผ้า เมื่อขายผ้าได้ก็หักเข้ากลุ่มร้อยละ 2 บาท

ต่อมาได้มีการแยกกลุ่มทอผ้าออกเป็น 3 กลุ่มตามหมู่บ้านที่แยกใหม่ คือกลุ่มทอผ้าบ้านส้มป่อย หมู่ที่ 1 กลุ่มทอผ้าบ้านส้มป่อย หมู่ที่ 12 และกลุ่มทอผ้าบ้านส้มป่อย หมู่ที่ 13 และแบ่งเงินออมกันไปหมู่บ้านละ 20,000 บาทเพื่อไปดำเนินการในหมู่บ้านของตนเอง

เมื่อมีการแยกกลุ่มทอดผ้าออกไปดำเนินการที่หมู่บ้านใหม่ กลุ่มทอดผ้าเดิมจึงเป็นกลุ่มทอดผ้าบ้านส้มป่อย หมู่ที่ 12 และยังคงดำเนินงานต่อไปโดยมีที่ประธาน เป็นประธานกลุ่มเช่นเดิม

ในด้านเงินทุนของกลุ่มทอดผ้าบ้านส้มป่อย หมู่ที่ 12 มีเงินออมสัจจะของสมาชิกกลุ่มจำนวน 96,600 บาท มีสมาชิกออมเงินจำนวน 255 คน ซึ่งเป็นสมาชิกจากกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอดผ้า จำนวน 20 คน และจากกลุ่มเลี้ยงกบ กลุ่มปลูกผักสวนครัว กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มทำขนมไทย ซึ่งเหตุผลที่ได้เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอาชีพอื่น ๆ เข้าร่วมออมเงินสัจจะด้วยเพราะจะทำให้กลุ่มมีเงินกองทุนมาก นอกจากนั้นยังมีเงินสนับสนุนจากกองทุนประเทศแคนาดา จำนวน 437,000 บาท เงินรับฝากจำนวน 15,000 บาท

การจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่ม ได้ปันผลให้สมาชิกร้อยละ 70 ค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 25 สวัสดิการพัฒนามูลบ้าน ร้อยละ 5

ส่วนในด้านผลงานทางสังคมของกลุ่มทอดผ้าบ้านส้มป่อย หมู่ที่ 12 มีดังนี้

1. จัดกิจกรรมวันปีใหม่กลุ่มผู้สูงอายุและเด็กด้อยโอกาสทุกปี
2. จัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กด้อยโอกาสบ้านส้มป่อย หมู่ที่ 12
3. จัดตั้งกองทุนสำรองให้สมาชิกยืมเป็นทุนจัดงานแต่งงาน งานบวช งานศพ รายละ 10,000 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ยแต่มีเงื่อนไขหลังเสร็จงาน 3 วัน ต้องคืนทุนให้กลุ่ม
4. โครงการช่วยฌาปนกิจศพสมาชิกเสียชีวิตรายละ 300 บาท
5. โครงการให้สมาชิกยืมทุนไปประกอบอาชีพทอดผ้าโดยไม่มีดอกเบี้ย เงื่อนไข 1 ปี
6. สมาชิกกลุ่มได้ทอดผ้าขาวม้า จำนวน 1,000 ผืน เพื่อขายให้ทางจังหวัดชัยภูมิ ในโครงการชับน้ำตาชาวใต้
7. ได้ร่วมบริจาคทำบุญในงานพิธีทางศาสนาและช่วยเหลืองานสังคมเป็นประจำ ทุกปี

นอกจากการดำเนินกิจกรรมด้านสังคมซึ่งส่งผลให้มีการพัฒนาทุนทางสังคมในด้านความสามัคคี และเอื้ออาทรแบ่งปันกันให้เพิ่มขึ้นแล้ว กลุ่มทอดผ้าบ้านส้มป่อยยังเป็นสถานที่สำหรับผู้มาศึกษาดูงานของกลุ่ม ซึ่งในแต่ละปีมีผู้มาดูงานจากหลาย ๆ ที่ ทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดความภาคภูมิใจและมีความตั้งใจในการพัฒนากลุ่มให้ดียิ่งขึ้น

ช่วงที่ 3 จัดตั้งเครือข่ายทอดผ้าตำบลส้มป่อย

การดำเนินงานของกลุ่มทอดผ้าบ้านส้มป่อยประสบปัญหาด้านการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า ดังนั้นจึงได้จัดตั้งเครือข่ายทอดผ้าตำบลส้มป่อย โดยความคิดริเริ่มของที่ประธาน ภิรมย์กิจ ประธานกลุ่มทอดผ้าบ้านส้มป่อย หมู่ที่ 12 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความตั้งใจที่จะทำให้สมาชิกกลุ่มทอดผ้ามี

ตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่กว้างขวางขึ้น โดยแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ประกอบการได้จัดตั้งเครือข่ายทอดผ้า ตำบลลัมปอยสืบเนื่องมาจากผู้ประกอบการได้ไปเห็นกลุ่มทอดผ้าของอำเภอบ้านเขว้านำผ้าไปขายในงานแสดงและจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ศูนย์แสดงสินค้าอิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี และมีรายได้จากการขายเป็นหลักล้านบาท ผู้ประกอบการจึงอยากให้กลุ่มทอดผ้าบ้านลัมปอยได้มีโอกาสนำผ้าทอดของกลุ่มไปขายบ้าง จึงได้ไปปรึกษากับคุณรัตนา ทองอ่อน พัฒนาการอำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ก็ได้รับคำแนะนำว่าจะต้องนำผ้าทอดของกลุ่มไปสมัครเข้ารับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion : OPC) ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานดำเนินการก่อน ถ้าผลิตภัณฑ์ผ้าทอดของกลุ่มทอดผ้าบ้านลัมปอย หมู่ที่ 12 ได้มาตรฐาน 3-5 ดาวก็มีโอกาสได้รับการคัดเลือกให้นำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายได้

หลังจากได้รับคำแนะนำจากคุณรัตนา ทองอ่อน พัฒนาการอำเภอจัตุรัส ผู้ประกอบการก็กลับไปปรึกษากับสมาชิกกลุ่ม ซึ่งทุกคนก็เห็นด้วยกับที่ประธาน ดังนั้นที่ประธานจึงได้นำผลิตภัณฑ์ผ้าทอดของกลุ่มทอดผ้าบ้านลัมปอยหมู่ที่ 12 ไปสมัครคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion : OPC) ผลจากการคัดสรรปรากฏว่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอดของกลุ่มทอดผ้าบ้านลัมปอย หมู่ที่ 12 ได้มาตรฐาน 4 ดาว แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มยังประสบกับปัญหามีผลิตภัณฑ์ไม่เพียงพอที่จะนำไปจำหน่ายในตลาดใหญ่ ๆ ผู้ประกอบการจึงไปปรึกษากับคุณรัตนา ทองอ่อน พัฒนาการอำเภอจัตุรัสอีกครั้ง ก็ได้รับคำแนะนำว่าควรจะต้องจัดตั้งเครือข่ายทอดผ้าของตำบลเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอดของทุกกลุ่มให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด และนำผลิตภัณฑ์ของทุกกลุ่มไปจำหน่ายร่วมกันในนามของเครือข่าย

ที่ประธานได้นำคำแนะนำของ คุณรัตนา ทองอ่อน พัฒนาการอำเภอจัตุรัสไปเล่าให้กับสมาชิกกลุ่มฟังถึงความสำคัญของการจัดตั้งเครือข่าย ซึ่งสมาชิกทุกคนก็เห็นด้วย ดังนั้นที่ประธาน ภิรมย์กิจจึงได้ประสานงานกับกลุ่มทอดผ้ากลุ่มทอดผ้าบ้านลัมปอย หมู่ที่ 1 บ้านโนนม่วง หมู่ที่ 2 กลุ่มทอดผ้าบ้านหนองม่วง หมู่ที่ 4 และกลุ่มทอดผ้าบ้านลัมปอย หมู่ที่ 13 มาร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายโดยได้เชิญประธานของทุกกลุ่มมาประชุมร่วมกันเพื่อพูดคุยให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการจัดตั้งเครือข่าย ซึ่งในการประชุมครั้งแรกนี้ประธานกลุ่มทอดผ้าทุกคนยังไม่ตกลงใจที่จะร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายเนื่องจากต้องกลับไปปรึกษากับสมาชิกกลุ่มก่อน หลังจากเวลาผ่านไประยะหนึ่งที่ประธานจึงเชิญประธานกลุ่มทอดผ้าทั้ง 4 กลุ่มมาประชุมอีกครั้ง และในครั้งนี้นี้ประธานกลุ่มทอดผ้าทั้ง 4 กลุ่มได้ตกลงใจที่จะร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย ดังนั้น ที่ประธาน ภิรมย์กิจ จึงได้นัดหมายสมาชิกกลุ่มทอดผ้าทุกคนมาร่วมประชุมและได้ประสานงานกับ คุณรัตนา ทองอ่อน พัฒนาการอำเภอจัตุรัสมาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งเครือข่าย และคัดเลือกคณะกรรมการบริหารเครือข่าย ซึ่งคุณรัตนา ทองอ่อนได้มอบหมายให้ คุณจตุพร พิงธรรม พัฒนาการผู้ประสานงานตำบลลัมปอยมาร่วมดำเนินการให้

ในการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารเครือข่ายที่ประสาน ภิรมย์กิจ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานเครือข่าย เนื่องจากสมาชิกทุกคนมีความคิดเห็นตรงกันว่าที่ประสานเป็นบุคคลที่มีความตั้งใจทำงาน มีความเสียสละ ทำงานด้วยความโปร่งใส และเชื่อมั่นว่าที่ประสานจะทำให้สมาชิกทุกคนมีตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น

หลังจากที่ได้จัดตั้งเครือข่ายทอดผ้าตาบลัมปอยแล้ว เครือข่ายก็ได้มีการหาตลาดให้กับสมาชิกโดยการให้สมาชิกนำผลิตภัณฑ์ผ้าทอมาฝากไว้ที่เครือข่าย เมื่อมีงานออกร้านแสดงและจำหน่ายสินค้าที่ไหนที่หน่วยงานราชการประสานมาให้นำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย ที่ประสานกับคณะกรรมการเครือข่ายก็จะนำผลิตภัณฑ์ผ้าทอของทุกคนไปจำหน่าย และเมื่อมีลูกค้าติดต่อซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอมาทางที่ประสาน ภิรมย์กิจซึ่งเป็นประธานเครือข่าย ที่ประสานก็จะแจ้งให้สมาชิกทอดผ้าไปให้เครือข่ายเพื่อจำหน่ายในนามของเครือข่าย นอกจากนั้นเมื่อที่ประสานได้รับเชิญจากหน่วยงานราชการไปประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ก็จะถ่ายทอดให้สมาชิกทุกคนทราบ รวมทั้งแจ้งข้อมูลข่าวสารแหล่งทุนให้กับสมาชิกด้วย ในด้านของสมาชิกก็มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ลดรายจ่าย การมัดหมี่ การย้อม และการแบ่งปันเส้นไหม ซึ่งถือได้ว่าเป็นการจัดการความรู้ของเครือข่าย

อย่างไรก็ตามแม้ว่าเครือข่ายจะมีการดำเนินการต่าง ๆ ดังที่กล่าวไป เมื่อเวลาผ่านไป 2 ปี ตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ก็ยังไม่กว้างขวางมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกเครือข่ายยังคงมีการทอดผ้าลดรายจ่ายเดิม ๆ ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการของตลาดสมัยใหม่ เพราะฉะนั้นจึงจำหน่ายได้ในตลาดเดิม ดังนั้นที่ประสาน ภิรมย์กิจและคณะกรรมการเครือข่ายจึงได้มาประชุมหาแนวทางแก้ไข ปัญหา ซึ่งการประชุมครั้งนี้ทำให้ทราบว่าสมาชิกเครือข่ายยังคงทอดผ้าลดรายจ่ายเดิม ๆ เนื่องจากไม่มั่นใจว่าถ้าลงทุนทอดผ้าลดรายจ่ายใหม่ ๆ ตามความต้องการของตลาดจะสามารถขายได้หรือไม่ แต่ถ้าทอดลดรายจ่ายเดิม ๆ มีตลาดจำหน่ายแน่นอนถึงแม้จะไม่ใช่ว่าตลาดที่กว้าง แต่ก็สามารถจำหน่ายได้ แต่ถ้าจำหน่ายไม่ได้ก็เก็บไว้ก่อน ไม่ได้เดือดร้อนเนื่องจากไม่ได้กู้ยืมเงินมาลงทุน และถ้าจะให้ทอดผ้าลดรายจ่ายใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นตามที่ตลาดต้องการ สมาชิกก็ไม่มีเงินพอที่จะนำมาเป็นทุนในการจัดหาวัสดุสำหรับทอด

ช่วงที่ 4 จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

เมื่อที่ประสาน ภิรมย์กิจ รู้เหตุผลของสมาชิกจึงได้เสนอให้เครือข่ายจัดกิจกรรมออมเงินสัจจะของสมาชิกเพื่อให้เป็นทุนหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ยืมไปลงทุนทอดผ้าที่มีลดรายจ่ายตามที่ตลาดต้องการเพิ่มขึ้นซึ่งจะทำให้มีตลาดกว้างขึ้นกว่าเดิม เมื่อเสนอความคิดให้กับ ก็ยังไม่มีการตกลงใจจะออมเงินสัจจะ เนื่องจากคณะกรรมการทุกคนต้องกลับไปปรึกษากับสมาชิกกลุ่มก่อน และ

เมื่อกลุ่มทอดผ้าทุกกลุ่มได้กลับไปปรึกษาหารือกันแล้วก็ตกลงใจร่วมออมเงินสัจจะ โดยออมคนละ 240 บาท/ปี แล้วให้สมาชิกหมุนเวียนกันกู้ยืมปีละ 1 ครั้ง เมื่อครบ 1 ปีก็ให้สมาชิกนำเงินต้นพร้อม ดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท/ปีมาคืนให้สมาชิกคนอื่น ๆ กู้ยืมต่อ ปัจจุบันเครือข่ายมีเงินออมสัจจะ ประมาณ 30,000 บาท ส่วนการดำเนินงานของคณะกรรมการเครือข่ายทอดผ้าตำบลส้มป่อยได้จัดให้มีการประชุมทุกปีเพื่อแจ้งผลการดำเนินงานและปันผลให้กับสมาชิก

จากการศึกษาชุมชนดั้งเดิมของบ้านส้มป่อย จะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตของชาวบ้านส้มป่อยมีการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายอยู่กับการทำนาทำไร่ ช่วยเหลือกันด้วยการลงแขกและแบ่งปันอาหารที่ได้มาจากป่าและท้องไร่ท้องนา ซึ่งหล่อหลอมให้ชาวบ้านส้มป่อยมีความร่วมมือร่วมใจ เอื้ออาทร แบ่งปันกัน นอกจากนั้นชีวิตประจำวันของชาวบ้านส้มป่อยยังมีความผูกพันกับการทอดผ้าซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาโดยมีการทอดทุกครัวเรือน เพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวันและใส่ไปร่วมงานบุญประเพณีต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านส้มป่อยมีค่านิยมแต่งกายด้วยผ้าไหมไปร่วมงานบุญ ถ้าใครไม่แต่งกายด้วยผ้าไหมก็จะรู้สึกด้อยกว่าคนอื่น เพราะผ้าไหมเป็นผ้าที่มีคุณค่ามีราคาสามารถบ่งบอกฐานะของผู้สวมใส่ได้ โดยงานบุญประเพณีต่าง ๆ ของบ้านส้มป่อยนอกจากทำให้ชาวบ้านมีค่านิยมแต่งกายด้วยผ้าไหมไปร่วมงานบุญแล้วยังทำให้ชาวบ้านมีความสามัคคี และแบ่งปันกัน ดังเช่นการช่วยกันทำบั้งไฟในงานประเพณีบุญบั้งไฟ การทำเทียนพรรษาในงานประเพณีแห่เทียนพรรษา

ชาวบ้านส้มป่อยมีความผูกพันอยู่กับการทอดผ้าเนื่องจากชีวิตประจำวันต้องใช้ผ้าผ้ายา ผ้าไหมดังนั้นจึงต้องมีการทอดผ้าตลอด ต่อมาภาครัฐโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอจตุรัส ได้ประสานงานกับกำนันให้รวบรวมกลุ่มสตรีในหมู่บ้านจัดตั้งกลุ่มทอดผ้าเพื่อเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ซึ่งกำนันก็สามารถรวมกลุ่มสตรีจัดตั้งกลุ่มทอดผ้าได้สำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากกำนันเป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเชื่อถือและยอมรับ นอกจากนั้นการรวมกลุ่มกันทำให้สามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทอดผ้าซึ่งเป็นลักษณะนิสัยของชาวบ้านส้มป่อยที่มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือกัน

เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มทอดผ้าได้สำเร็จ ก็ต้องการนำสินค้าไปจำหน่ายในตลาดใหญ่ แต่ก็ประสบปัญหามีสินค้าไม่พอจำหน่าย จึงจัดตั้งเครือข่ายทอดผ้าตำบลส้มป่อยเกิดขึ้น ซึ่งการจัดตั้งเครือข่ายได้สำเร็จเกิดจากการมีผู้นำกลุ่มที่มีความตั้งใจ มุ่งมั่น ทำงานด้วยความเสียสละจนเป็นที่เชื่อถือ ศรัทธาของสมาชิกกลุ่ม และการมีภูมิปัญญาการทอดผ้าที่สมาชิกต้องการอนุรักษ์ไว้ นอกจากนั้นความเป็นเครือญาติก็มีส่วนที่ทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นได้เช่นกันเพราะประธานและคณะกรรมการกลุ่มทอดผ้าที่มาร่วมเป็นสมาชิกส่วนใหญ่มีความเกี่ยวพันเป็นเครือญาติกันทำให้มีความเชื่อถือไว้วางใจ และเมื่อจัดตั้งเป็นเครือข่ายแล้วความเป็นเครือญาติก็ทำให้สามารถบริหารงานได้ง่าย ไม่มีความขัดแย้งกัน

ต่อมาได้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของเครือข่าย เพื่อเป็นแหล่งทุนให้กับสมาชิกในการทอผ้าลดรายใหม่ ๆ ที่ตรงกับความต้องการของตลาด ซึ่งประธานเครือข่ายเป็นต้นความคิดและได้รับความร่วมมือจากสมาชิก เพราะสมาชิกมีความศรัทธา นอกจากนั้นความเป็นเครือญาติก็ทำให้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ได้เช่นกัน เพราะความเป็นเครือญาติทำให้มีความไว้วางใจกัน นอกจากนั้นความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่ชาวบ้านสัมปออยมีต่อกันก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สำเร็จเช่นกันเพราะการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ทำให้สมาชิกได้นำเงินมารวมกันและให้เพื่อนสมาชิกที่เดือดร้อนกู้ยืมไปเป็นทุน

กระบวนการทุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายทอผ้าตำบลลัมปออย

จากการศึกษาการพัฒนาเครือข่ายทอผ้าพบว่าเครือข่ายทอผ้ามีพัฒนาการแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายและติดต่อกองค์ที่จะมาร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย และการสร้างพันธมิตรร่วมด้วยการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารเครือข่ายและวางระเบียบของเครือข่าย ซึ่งได้ดำเนินการไปพร้อมกัน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาความสัมพันธ์ มีกิจกรรมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ร่วมกัน โดยเครือข่ายให้สมาชิกนำผ้ามาฝากขายกับเครือข่าย และขั้นตอนที่ 3 การขยายกิจกรรมของเครือข่าย มีการออมเงินสังจจะของเครือข่าย ซึ่งการดำเนินการทั้ง 3 ขั้นตอนพบว่ามีการทุนทางสังคมทั้งที่เป็นปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ ซึ่งในที่นี้คือสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอจตุรัส โดยคุณรัตนา ทองอ่อน พัฒนาการอำเภอได้แนะนำให้ประธาน ภิรมย์กิจ ประธานกลุ่มทอผ้าบ้านลัมปออย หมู่ที่ 12 สร้างเครือข่ายทอผ้าตำบลลัมปออย ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์และความจำเป็นในการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายทอผ้าตำบลลัมปออย นอกจากนั้นยังได้สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับสมาชิกกลุ่มทอผ้าทุกกลุ่ม รวมทั้งได้ร่วมดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารเครือข่ายทอผ้าตำบลลัมปออย

2. ปัจจัยภายใน ได้แก่

- ผู้นำ ในที่นี้คือที่ประธาน ภิรมย์กิจ ประธานเครือข่ายทอผ้าตำบลลัมปออย ซึ่งเป็นผู้คิดริเริ่มให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทอผ้าตำบลลัมปออยเพื่อให้สมาชิกกลุ่มทอผ้ามีตลาดที่กว้างขวางขึ้นและได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งมีเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมไปทอผ้าให้มากขึ้น ที่ประธานเป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับในหมู่สมาชิกกลุ่มทอผ้าว่าเป็นคนที่มีความตั้งใจทำงานด้วยความเสียสละ มีความโปร่งใส และมีการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการโดยการประสานด้วยวาจาทั้งทางโทรศัพท์และไปหาด้วยตัวเอง ดังนั้นเมื่อที่ประธานไปชักชวนให้กลุ่ม

ทอดผ้าต่าง ๆ ร่วมจัดตั้งเครือข่ายจึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งประวัติส่วนตัวที่ประธานเป็นลูกหลานของตระกูลดั้งเดิมที่อพยพมาก่อตั้งหมู่บ้าน และเติบโตมากับแม่ที่ทอดผ้าตลอดชีวิตตั้งแต่สาวจนแก่ แต่ก็ไม่ได้สนใจการทอดผ้า จนกระทั่งแต่งงานมีครอบครัวจึงได้มาหัดทอดผ้าและเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทอดผ้าของหมู่บ้านโดยได้รับตำแหน่งประชาสัมพันธ์ของกลุ่มและทำหน้าที่การตลาดด้วย ต่อมาเมื่อได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานกลุ่มด้วยความที่มีภาวะผู้นำ ประกอบกับสามีเป็นผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นแรงสนับสนุนให้พี่ประธานมีความตั้งใจที่จะพัฒนากลุ่มทอดผ้าของหมู่บ้านให้มีความเข้มแข็งและขยายเป็นเครือข่ายเพื่อหาช่องทางการตลาดให้กว้างกว่าเดิมและด้วยบุคลิกที่มีความใฝ่รู้ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ทำให้ได้รับความไว้วางใจและความเชื่อถือจากสมาชิก ดังนั้นเมื่อพี่ประธานมีความคิดริเริ่มจะทำอะไรที่เป็นประโยชน์กับส่วนรวมจึงได้รับการยอมรับและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่จากสมาชิก

- ความเป็นเครือญาติ จะเห็นได้คณะกรรมการเครือข่ายทอดผ้าตำบลลัมปอย มีความเกี่ยวพันกันเป็นญาติพี่น้องกัน ทำให้มีความผูกพัน รักใคร่ปรองดองกัน ดังนั้นการที่จะทำกิจกรรมอะไรจึงทำได้ง่ายเนื่องจากมีความเชื่อถือไว้วางใจกัน

- การมีภูมิปัญญาในการทอดผ้าที่มีการทอดกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ลูกหลานชาวตำบลลัมปอยมีความภาคภูมิใจ และต้องการอนุรักษ์สิ่งนี้ไว้ชั่วลูกชั่วหลาน ดังนั้นเมื่อมีการชักชวนให้ร่วมสร้างเครือข่ายจึงทำให้สมาชิกตกลงใจที่จะมาร่วมสร้างเครือข่าย เพราะจะได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทอดผ้า เช่นการแลกเปลี่ยนลายผ้า การมัดหมี่ลายใหม่ ๆ การย้อมสีเส้นไหม ซึ่งทำให้มีการสืบทอดภูมิปัญญาการทอดผ้าให้กว้างขวางในหมู่สมาชิก

- การมีประเพณี/วัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับการแต่งกายด้วยผ้าไหม ผ้าฝ้าย ซึ่งชาวตำบลลัมปอยมีค่านิยมในการแต่งกายด้วยผ้าไหมไปร่วมงานบุญประเพณีต่าง ๆ ถ้าใครไม่แต่งกายด้วยผ้าไหมจะทำให้รู้สึกด้อยกว่าคนอื่น นอกจากนี้ผ้าไหมยังมีคุณค่าเพราะเป็นผ้าที่มีราคาแพงทำให้ชาวตำบลลัมปอยยังคงมีการทอดผ้าใช้และจำหน่ายมาตลอด เมื่อมีการจัดตั้งเครือข่ายทอดผ้าขึ้นมาทำให้มีการแลกเปลี่ยนลวดลายกัน และมีการแบ่งปันเส้นไหมระหว่างกลุ่มทอดผ้าที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายมากขึ้น

ข้อค้นพบทั่วไป

1. การจัดตั้งเครือข่ายทอดผ้าที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นเครือญาติระหว่างผู้นำกับสมาชิกสามารถจัดตั้งให้สำเร็จได้ง่าย เนื่องจากความเป็นเครือญาติทำให้สมาชิกมีความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไว้วางใจกัน ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของเครือข่ายมีความราบรื่น ไม่มีปัญหาขัดแย้งกัน

2. การจัดการความรู้ของ เครือข่าย ที่สมาชิกเครือข่ายมีความเป็นเครือญาติ ซึ่งมีความเชื่ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไว้วางใจกัน ทำให้สมาชิกมีการถ่ายทอดข้อมูลให้กันและกัน อย่างเปิดเผยโดยสมาชิกเครือข่ายมีการนำความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าที่มีอยู่ในตัวเองมาถ่ายทอด แลกเปลี่ยนกับสมาชิก มีการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายผ้า การมัดหมี่ การย้อมสี และข่าวสารด้านการตลาดซึ่งสมาชิกได้ไปร่วมประชุมและอบรมจากหน่วยงานภาครัฐให้สมาชิกทุกคนทราบ ด้วยการสื่อสารสองทางและเป็นการสื่อสารด้วยวาจาที่ทำให้สามารถเข้าใจได้ชัดเจนตรงกัน ทำให้สมาชิกเครือข่ายมีความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการทอผ้าของตนเอง

3. ผู้นำเครือข่ายที่มีความเสียสละ และมีความผูกพันในเครือญาติ มีความเชื่ออาทร เกื้อกูลช่วยเหลือกันระหว่างผู้นำเครือข่ายกับสมาชิกเครือข่ายทำให้การบริหารจัดการของเครือข่าย ไม่มีปัญหา สามารถบริหารจัดการเครือข่ายได้ครบวงจรตั้งแต่ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านเงินทุน ซึ่งในด้านการผลิตได้มีการแลกเปลี่ยนลวดลายผ้า การมัดหมี่ การย้อมสีให้ตรงกับความต้องการของตลาด ในด้านการตลาดได้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลการตลาด ร่วมกันสำรวจความต้องการของตลาด และแสวงหาตลาดใหม่ ๆ ส่วนด้านการเงินได้มีการร่วมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของเครือข่ายเพื่อให้สมาชิกกู้ยืมเงินไปลงทุน

4. การพัฒนาเครือข่ายทอผ้ามีพื้นฐานมาจากการผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือนตรงตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ 3 ขั้นตอน ในขั้นที่หนึ่งคือสนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัว ต่อมาได้รวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาการทอผ้าและนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายร่วมกันในตลาดที่กว้างกว่าเดิม เมื่อมีกำไรก็มีการแบ่งปันมาจัดสวัสดิการให้แก่ชุมชน ซึ่งตรงกับทฤษฎีใหม่ขั้นที่สองซึ่งก็คือเมื่อครอบครัวมีความพอเพียงขั้นพื้นฐานแล้วก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่มและส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปันช่วยเหลือกัน ต่อมาได้มีการร่วมกันสร้างเครือข่าย เพื่อช่วยเหลือกันในการผลิตและการตลาดให้กว้างขวางขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้สมาชิกขายผ้าให้ได้มากขึ้น จึงได้มีการปรับปรุงการทอผ้าให้มีลวดลายที่ตรงกับความต้องการของตลาด และระดมเงินทุนเพื่อให้สมาชิกกู้ยืมไปลงทุน ซึ่งแนวคิดนี้ทำให้มองเห็นได้ว่าเครือข่ายมีการผลิตเพื่อสนองตลาด ทำให้ไม่เห็นความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่เด่นชัด แต่อย่างไรก็ตามถ้าเครือข่ายสามารถพัฒนาความคิดให้มีความสมดุลในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าแบบดั้งเดิมกับการผลิตเพื่อนำไปสู่สินค้าในตลาดกว้างได้อย่างพอดีก็จะทำให้เครือข่ายดำเนินบนพื้นฐานของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนำไปสู่ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 ได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดตั้งเครือข่ายให้สำเร็จผู้นำควรเริ่มต้นจากสมาชิกที่เป็นเครือญาติกันก่อน เนื่องจากมีความผูกพัน เชื้ออาหารเกื้อกูลกัน และไว้วางใจกัน ดังนั้นเมื่อริเริ่มจัดตั้งเครือข่ายจึงได้รับความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกันดี
2. การใช้เครือญาติเป็นฐานสร้างการเรียนรู้ บนความศรัทธา ความไว้วางใจกัน จะช่วยให้การถอดบทเรียนของเครือข่ายเพื่อสร้างองค์ความรู้ในด้านการทอดผ้า (ทั้งเรื่องของการมัดหมี่ การย้อมสีและการทอ รวมทั้งการบริหารจัดการ) สามารถสานต่อการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริม และพัฒนาผู้นำให้มีความซื่อสัตย์โปร่งใส รวมทั้งเน้นการนำเอาประเด็นของความเป็นเครือญาติมาช่วยในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่าย เพราะจะสามารถสร้างความไว้วางใจกันระหว่างกันในกลุ่มสมาชิก ทำให้เครือข่ายสามารถดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายแบบครบวงจรตั้งแต่การผลิต การตลาด และการเงินได้
4. การพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็งจะต้องมีการพัฒนาคนไปพร้อม ๆ กับการพัฒนางาน ซึ่งการพัฒนาคนทำได้ด้วยการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้กับสมาชิก ให้สามารถบริหารจัดการเครือข่ายได้
5. การพัฒนาเครือข่ายด้วยการขยายผลผลิต ควรให้มีความสมดุลระหว่างมิติของมูลค่า กับคุณค่า (เงินทองกับภูมิปัญญาดั้งเดิม) โดยยึดหลักการที่จะพัฒนาสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของตลาดได้โดยยังสามารถคงภูมิปัญญาดั้งเดิม (ลายผ้า) เอาไว้ได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษากระบวนการทุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของเครือข่าย ผู้ศึกษาคิดว่าควรมีการศึกษากระบวนการทุนทางสังคมของเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นกระบวนการทุนทางสังคมที่ทำให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็ง